

Figueres com a símbol

Un llibre d'Enric Pujol recupera la història dels bombardejos sobre Figueres durant la guerra civil

El llibre inclou un apèndix amb els noms i cognoms de les víctimes dels bombardejos

La ciutat de Figueres va adquirir, els darrers mesos de la guerra civil (1936-1939), un notable protagonisme. Durant alguns dies, va esdevenir la seu de tres governs (el català, el basc i l'espanyol), l'escenari de les darreres Corts republicanes i una parada obligatòria per als milers de refugiats que fugien de la barbàrie feixista. Però es va convertir en la població, després de Barcelona, que va concentrar un major nombre de víctimes a causa dels bombardejos de l'aviació franquista. Malgrat aquest trist privilegi, la victòria dels feixistes i la desmemòria instal·lada entre la població han fet que, fins fa poc, no disposem d'estudis sobre aquell drama.

L'historiador Enric Pujol (Figueres, 1960) ha volgut omplir aquest buit amb un treball editat per Efadós, la Diputació i l'Ajuntament de Figueres. El llibre parteix d'un primer estudi que va fer l'autor amb motiu del 75è aniversari de l'inici dels bombardejos; i, de fet, s'ha convertit en una tema preferent en la seva recerca. Tal com es destaca en el pròleg, a partir d'aquestes investigacions “emergia com una evidència la gran importància dels bombardeigs patits per la ciutat de Figueres durant el 1939, un tema molt poc estudiat i desconegut”. L'autor no dubta a qualificar la capital de l'Empordà com “la veritable Gernika catalana”, una denominació que ha passat a esdevenir el títol del llibre. En l'estudi es ressegueix amb detall el context i la seqüència dels atacs que va viure Figueres, amb el punt culminant dels darrers dies de la guerra, quan ni tan sols s'imposava la clemència per als vençuts. En el llibre es recuperen alguns testimonis esfereïdors, com ara el d'un funcionari, recollit per Àlvar d'Orriols, en què es recull la tragèdia d'un dels bombardejos: “Era a punt de sortir un tren d'evacuats quan han arribat els avions. La gent ha arrencat a córrer, acovardida [...]. S'han produït escenes d'horror indescriptible. La gent que intentava guanyar el refugi, galvanitzada pel pànic, s'ha llençat escales avall i ha acabat taponant l'entrada. I allà ha sorgit la catàstrofe immensa. Vells, dones, criatures, empesos per la cega allau, han rodat escales avall. L'allau ha passat per sobre d'aquells desgraciats i ha enfonsat pits, aixafat caps, trepitjat ventres i trinxat costelles. Esgarips de por, de dolor i de mort s'han barrejat amb els trons fragorosos de les bombes i el terrible rum-rum dels avions.”

Enric Pujol recupera un munt de testimonis orals i escrits, que es van intercalant i destacant al llarg del llibre. El resultat d'aquesta combinació és una reconstrucció minuciosa dels bombardejos, però també de les víctimes mortals, els ferits i la destrucció urbana. Les dades que aporta el llibre són, en aquest sentit, ben reveladores: 400 víctimes mortals, una xifra semblant de ferits i 516 edificis privats destruïts i una xifra indeterminada de cases afectades. Pujol, però, no només parla de xifres, sinó que també inclou un apèndix amb els noms de ferits i les víctimes conegudes. El llibre es presenta el 3 d'octubre a Figueres.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 22-09-2019, Pàgina 47

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1668659-figueres-com-a-simbol.html>